

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET

Broj:
Nikšić,

Na osnovu člana 64 stava 10 Statuta Univerziteta CrneGore , a u vezi sa članom 24 Pravila studiranja na master studijama, Vijeće Filološkog fakulteta na sjednici održanoj 29. juna 2021. godine, donijelo je

ODLUKU

I

Prihvata se master rad na temu „Žanr pomorske fikcije na primjerima romana *Starac i more* i *Morski vuk*” kandidata Boška Nikolića, Studijski program Engleski jezik i književnost, smjer: Nauka o književnosti.

II

Imenuje se Komisija za odbranu master rada u sljedećem sastavu:

Prof. dr Aleksandra Nikčević Batrićević, mentorka
Prof. dr Marija Krivokapić, članica
Doc. dr Saša Simović, predsjednica

DEKANICA

Prof. dr Tatjana Jovović

**UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ**

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Predlažem da Komisiju za odbranu magistarskog rada „Žanr pomorske fikcije na primjerima romana *Starac i more* i *Morski vuk*“ kandidata Boška Nikolića (broj indeksa 08/05), Studijski program za engleski jezik i književnost, smjer: Nauka o književnosti, čine:

- prof. dr Aleksandra Nikčević-Batričević, mentorka;
- prof. dr Marija Krivokapić, predsjednica komisije;
- doc. dr Saša Simović, članica komisije.

Aleksandra Nikčević-Batričević

prof. dr Aleksandra Nikčević-Batričević
Studijski program za engleski jezik i književnost

UNIVERZITET CRNE GORE FILOLOŠKI FAKULTET			
Primljeno: 28.06.2021.			
Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost
01	1760/1		

**UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ**

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filološkog fakulteta, broj: 01-794 od 28. aprila 2020. godine, imenovana je Komisija za ocjenu magistarskog rada „Žanr pomorske fikcije na primjerima romana *Starac i more* i *Morski vuk*“ kandidata Boška Nikolića (broj indeksa 08/05), Studijski program za engleski jezik i književnost, smjer: Nauka o književnosti, u sljedećem sastavu: prof. dr Aleksandra Nikčević-Batričević, mentorka, prof. dr Marija Krivokapić, predsjednica komisije, i doc. dr Saša Simović, članica komisije. Komisija Vijeću podnosi Izvještaj o ocjeni magistarskog rada.

IZVJEŠTAJ O OCJENI MAGISTARSKOG RADA

Magistarski rad „Žanr pomorske fikcije na primjerima romana *Starac i more* i *Morski vuk*“ kandidata Boška Nikolića napisan je na sedamdeset i tri strane. Pored napomena datih u *Uvodu*, *Predgovoru*, *Sažetku* na engleskom jeziku i *Predmetu istraživanja i strukture rada*, osnovnu strukturu ovoga rada čine sljedeća poglavlja: Ernest Hemingvej i uticaj porodičnih okolnosti na stvaralaštvo i književno nasljeđe, Džek London i život protkan pomorskim avanturama, Odlike američke književnosti krajem devetnaestog i početkom dvadesetog vijeka, Odlike žanra pomorske fikcije i razvoj žanra u kontekstu američke književnosti, Herman Melvil i spona sa morem, *Savršena oluja* (*The Perfect Storm*) i *Smrtonosni moreuzi* (*Deadly Straits*) kao savremeni prikazi žanra pomorske fikcije, Poetika Ernesta Hemingveja i Džeka Londona u kontekstu žanra pomorske fikcije, *Starac i more* i značaj žanra pomorske fikcije za Ernesta Hemingveja, Žanr pomorske fikcije kroz portrete Hamfrijana van Vejdena i Volfa Larsena, kao i Zaključak i Literatura.

Koncepcija rada

U poglavlju naslovljenom Ernest Hemingvej i uticaj porodičnih okolnosti na stvaralaštvo i književno nasljeđe, Nikolić kreće tragom brojnih do sada objavljenih istraživanja Hemingvejevog djela, koji su preplitanje priče o životu i o književnom radu ovoga pisca često inkorporirali u svoja istraživanja, sa kojeg god književnoteorijskog fona da su ona bila pokretana. No, značaj i/ili uticaj pomorskog na formiranje poetike Hemingvejevog djela, Nikolić precizno mapira, kao i u drugom poglavlju koje u tematskom i strukturalnom smislu predstavlja pandan priči o Hemingveju. U ovome kontekstu riječ je o preplitanju života i djela Džeka Londona, koje Nikolić takođe uspješno bilježi, obrađujući isključivo detalje koji ga na precizan način odvođe dalje do samog fokusa njegovog istraživanja, odnosno do preciznog mapiranja prisustva i osnovnih karakteristika žanra pomorske fikcije u djelima pomenutih romanopisaca.

Sljedeći poglavlje u kojem kandidat našu pažnju skreće na pregled istorije američke književnosti, u namjeri da ukaže na značaj i popularnost ovoga žanra kod američkih pisaca, bilo da su u pitanju pjesnici ili prozni stvaraoci, iako je prozno stvaralaštvo u njegovom fokusu zbog nastojanja da nas kroz ovakvu vrstu pregleda još više približi piscima kojima je primarno posvetio svoje istraživanje. Nikolić u hronološkom kontekstu polazi od priče iz perioda romantizma i realizma, da bi nas kroz detaljan prikaz najvibrantnijih poetika koje su implicitno ili eksplicitno povezane sa žanrom pomorske fikcije (Mark Tven, Stiven Krejn, Herman Melvil) i najreferentnije sekundarne izvore dolazi do književnih tekstova Hemingveja i Londona koje detaljno analizira. Sasvim opravdano u ovome poglavlju koje precizno dijeli na potpoglavlja u onim slučajevima u kojima je podsjećanje na prošle poetike opravdano, on nas uvodi i u priču o žanru pomorske fikcije na primjerima pisaca koji su u ovome vijeku izuzetnim radom svoje oglašavanje u ovoj formi učinili učestalim (Sebastijan Junger, R. E. Mekdermont) i koji, kao Tven ili Krejn, svoju radnju smještaju, kako to

navodi Nikolić, „u morski hronotop“, sam proces putovanja, odnos čovjeka i mora i opis „pomorske kulture“.

Sasvim opravdano, središnji dio svoga rada kandidat posvećuje analizi onih djela Hemingveja i Londona koja se smatraju, u žanrovskom kontekstu, tipičnim primjerima pomorske fikcije, i na samome početku oba poglavlja precizno pojašnjava one poetičke karakteristike ovih pisaca (teorija ledenog brijega, 'kodni junak', suptilna percepcija prirode u Londonovom djelu, razvoj likova u okolnostima u kojima spoj mora i čovjeka dovodi likove u nepredvidljive situacije) koje karakterišu njihov kompletan opus. No, takav opšti pogled istraživača, nakon nekoliko interesantnih pasusa, kandidat konkretizuje, preplićući svoje spoznaje o pomenutim djelima i znanje koje posjeduje o književnoteorijskim pitanjima, neophodnim za analizu koja slijedi. Tako se Hemingvejevo djelo *Starac i more* opisuje kao književni tekst u kojem „žanr pomorske fikcije dostiže novu dimenziju“, teme istrajnosti i upornosti se pažljivo analiziraju, kao i simboli i reference koji dominiraju u ovome tekstu i čitav spektar emocija koje se u interakciji između prirode i čovjeka mogu mapirati. U Londonovom djelu Nikolić prepoznaje i analizira kompleksan odnos likova na palubi, u kojem je „kod dominacije najjačih“, kao i jaz između onih koji pripadaju obali i koji pripadaju moru, posebno naglašen. Ovdje se osvrćemo i na nasilan oblik muškosti koji je predstavljen kroz lik Volfa Larsena i predstavlja nastavak sličnih likova kojima su američki pisci od prvih proznih ostvarenja ovoga žanra posvećivali posebnu pažnju u kontekstu svojih karakterizacija. Ono što jeste posebno važno kod likova u Londonovom romanu jeste eksplicitno iskazivanje životnih filozofija onih koji su sa palubom broda zauvijek povezali svoju sudbinu, te izražavaju stavove koji se poput koncentričnih krugova šire van konteksta koji im je najbliži, onoga pomorskog, i zalaze dalje i dublje u samu strukturu društva Londonovog vremena. U svakom slučaju, kako Nikolić pažljivo navodi, upravo je sinteza i pokušaj uspostavljanja ravnoteže između različitih svjetova jedna od karakteristika poetike ovog američkog pisca.

Prije nego što će zaključiti svoj rad, kandidat Nikolić naglašava da je riječ o likovima koji svoj puni potencijal doživljavaju upravo u ekstremnim i izolovanim okolnostima, što se može dovesti u vezu i sa poetikama pomenutih pisaca čije se žanrovske karakteristike, karakteristike njihovih pisanja uopšte, u međuprostorima koji se odupiru preciznim žanrovskim klasifikacijama, snagom spisateljskog talenta i pregnantnošću uticaja – bilo književnih, istorijskih ili životnih – koji će ih do kraja života pratiti, kako u pisanju, tako i u samoj percepciji književnih stvarnosti ali i stvarnosti uopšte.

U *Zaključku* kandidat predstavlja rezultate istraživanja, sumirajući ih na način koji je imanentan ovakvoj istraživačkoj formi. Zaključci su adekvatno predstavljani, bez suvišnih rečenica i u skladu sa zahtjevima koji se od ove istraživačke forme očekuju, što prije svega podrazumijeva fokus na rezultatima predstavljenim u radu.

Literatura sadrži sve reference koje se pominju u radu (četrdeset i devet referenci, od čega su tri internet izvori) i svjedoči o Nikolićevoj spoznaji o značaju korišćenja relevantnih i recentnih izvora, uz korišćenje i onih koji u oblasti njegovoga istraživanja imaju status klasičnih izvora, odnosno izvora koji se nikako ne smiju zaobići.

Metode i predmet istraživanja

U ovome radu, u kojem je predmet istraživanja, u širem kontekstu, američka književnost dvadesetog vijeka, žanr pomorske fikcije u romanima *Starac i more* i *Morski vuk* predstavlja kulminaciju istraživačkog postupka. Kandidat je u uvodnome dijelu svoga rada predstavio istraživanja u kojima je fokus na biografskim okolnostima koje su oblikovale djela dva američka pisca. Potom je fokus u istraživanju stavljen na psihološku strukturu glavnih likova, njihovu interakciju sa ostalim likovima, ali i sa prirodom u čijem se okruženju nalaze. Kroz pomenute tokove svoga istraživanja kandidat vješto upliće svoja znanja o žanru uopšte i o karakteristikama žanra pomorske fikcije, da bi se potom fokusirao na primjere iz romana. Pored sopstvenih zaključaka, kandidat nas upoznaje i sa značajnim korpusom sekundarne literature koja se na pomenutu problematiku odnosi, predstavljajući nam i na taj način ovaj segment američke književnosti. Iz navedenoga se može zaključiti da kandidat Nikolić u radu koristi spoljašnji i unutrašnji pristup književnom tekstu, i u svom građenju ovoga narativa, i na druge načine, on kontrastira različite kritičke pozicije koje se odnose na pomenute segmente njegovoga istraživanja, na likove i njihove psihološke profile

i motive, prostore, društveni i kulturni kontekst. U cilju potpunijeg uvida u osnovnu komponentu istraživanja, njegov metodološki postupak je zasnovan na dosadašnjim istraživanjima, to jest brojnim kritičkim osvrtima i polazištima, te možemo zaključiti da ovaj rad predstavlja značajnu osnovu za buduće istraživače pomenutih i/ili sličnih tema.

Istraživačka pitanja

Nakon detaljnog čitanja rada kandidata Nikolića, možemo zaključiti da je kandidat precizno odgovorio na istraživačka pitanja koja su predstavljena na samome početku ovoga procesa, to jest u podnesenoj prijavi u kojoj se između ostalog pominje hronološki kontekst u kojem je započet razvoj pomorskog žanra u američkoj književnosti, te navođenje osnovnih karakteristika poetika onih predstavnika koji se smatraju najznačajnijim. Nakon utvrđivanja hronološkog okvira, kandidat mapira ulazak Hemingveja i Londona u ovaj žanrovski okvir, opisujući njihovu formu, stil, kao i one prethodnike u čijem se radu nešto od njihovih poetika moglo anticipirati, njihove sljedbenike koji u dvadeset i prvom vijeku proširuju granice ovoga žanra, te nove mogućnosti čitanja pomenutih klasičnih tekstova ovoga žanra u svijetlu novih književnoteorijskih istraživanja. Kandidat se u svome radu posvetio i ukazivanju na sličnosti i razlike između 'pomorskih poetika' Hemingveja i Londona, uočavajući i obrazlažući kroz primjere iz teksta njihov iskorak iz svega onoga što je u dotadašnjim tekstovima ovoga žanra smatrano stereotipnim i prevaziđenim, odnosno ukazuje na odstupanja od tradicionalnog u koje ovi pisci ulaze razgrađivanjem i raznim vrstama otpora, te dajući glas svojoj osobenosti na način koji ih je odveo do kanonskog statusa.

Zaključci i naučni doprinos

Kandidat Nikolić na precizan način određuje osnovne karakteristike žanra pomorske fikcije, znalački mapira promjene koje su se desile u američkoj književnosti na prelazu iz vijeka u vijek, te prati status ovoga žanra u vrtlogu modernističkih previranja. Kandidat povezuje istraživanja likova i prostora, te poseban naglasak stavlja na njihovu interakciju, zaključujući da je riječ o poroznim granicama između pomenutih aspekata književnih tekstova koji upravo takvim 'prelivanjima' daju svoj doprinos jedinstvenosti pisanja ova dva američka pisca. Kroz jedinstven pristup, na našim jezičkim prostorima do sada relativno neistraženom žanru, kandidat Nikolić kroz različite pristupe iščitava prostore ovoga žanra, promovirajući na taj način pluralni istraživački pristup, potvrđujući postavljene hipoteze i pokazujući da dva pomenuta književna teksta, *Starac i more* i *Morski vuk*, ostaju otvorena za različita kritička tumačenja, te da ovakvo istraživanje predstavlja i dobar povod za sistematizaciju do sada istraženog, u kontekstu primarnog ali i u kontekstu sekundarnog materijala koji je o pomenutoj problematici dostupan.

Komisija predlaže Vijeću Filološkog fakulteta da prihvati izvještaj o magistarskom radu kandidata Boška Nikolića i da odobri javnu odbranu pomenutog magistarskog rada.

KOMISIJA

prof. dr Marija Krivokapić, predsjednica komisije

prof. dr Aleksandra Nikčević-Batričević, mentorka

doc. dr Saša Simović, članica komisije

UNIVERZITET CRNE GORE FILOLOŠKI FAKULTET			
Primijeno:	28. 06. 2021.		
Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost
01	1760		